

การวิจัยเรื่อง	การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาจังหวัดน่าน
ชื่อผู้วิจัย	ระพีพรรณ ทองท้อ และคณะ
ปีที่ทำการวิจัย	2545

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาจังหวัดน่าน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน และเสนอแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาประกอบด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน 9 คน 2) กลุ่มผู้นำชุมชนในแต่ละแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 62 คน 3) กลุ่มผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว จำนวน 88 คน และ 4) กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวและบริเวณใกล้เคียง จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน และศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมชนเผ่าต่างๆ เช่น ชนเผ่าตองเหลือง ชมุ ไทลื้อ ม้ง และลัวะ ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในเรื่องความสมบูรณ์ของธรรมชาติจัดว่ายังมีอยู่ในระดับที่สูงมาก มีอุทยานแห่งชาติหลายแห่ง มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายรูปแบบ มีโบราณสถาน โบราณวัตถุ งานจิตรกรรมฝีมือช่างโบราณและสถาปัตยกรรมล้านนาที่เก่าแก่งดงามตามวัดวาอารามต่างๆ ตลอดจนการผลิตผ้าทอพื้นเมือง (ผ้าทอลายน้ำไหล และไทลื้อ) และงานหัตถกรรมต่างๆ จังหวัดน่านได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจของจังหวัด โดยอาศัยศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา ซึ่งจะเห็นได้จากความพยายามในการที่จะพัฒนาให้เป็น “เมืองมรดกโลก”

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน ที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว

พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของจังหวัดน่านที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว มีการเปลี่ยนแปลงที่น้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านสังคมและวัฒนธรรม สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนกว่าด้านอื่นๆ กล่าวคือ ผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดน่านทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีอาชีพเสริมใหม่ๆ และหลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากการประกอบอาชีพทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมจัดได้ว่ายังเกิดการเปลี่ยนแปลงที่น้อยมาก

3. ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชน

1) กลุ่มผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการในจังหวัดน่านส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุเฉลี่ย 41 ปี ภูมิลำเนาเดิมอยู่จังหวัดน่าน จบการศึกษาระดับประถมศึกษา สถานประกอบการเป็นร้านขายของที่ระลึก มีลูกจ้างในสถานประกอบการ อายุสถานประกอบการน้อยกว่า 5 ปี ลูกค้าเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ และมีรายได้เฉลี่ย 12,072.44 บาทต่อเดือน

ผู้ประกอบการในจังหวัดน่านเห็นว่า การท่องเที่ยวทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้น และทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ทันสมัยมากขึ้น มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การท่องเที่ยวทำให้เกิดการผลิตสินค้าประเภทหัตถกรรมเพิ่มขึ้น และการท่องเที่ยวนำไปสู่การพัฒนาด้านการคมนาคม ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ สถานพยาบาล ตามลำดับ

2) กลุ่มประชาชน

ประชาชนผู้ให้ข้อมูลในจังหวัดน่านส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุเฉลี่ย 42 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ย 6,971.97 บาทต่อเดือน มีอาชีพเสริม ได้แก่ อุตสาหกรรมในครัวเรือน ค้าขาย และรับจ้าง และมีรายได้เสริมเฉลี่ย 3,593.64 บาทต่อเดือน

ความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับผลกระทบที่เป็นผลจากการท่องเที่ยว มีดังนี้

ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นคนที่มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากที่สุด

ผลกระทบทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม พบว่า การท่องเที่ยวทำให้ระบบไฟฟ้า น้ำประปา และการคมนาคม มีความสะดวกมากขึ้น

ผลกระทบทางด้านวัฒนธรรม พบว่า การท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ทันสมัยมากขึ้น

- Title** : Economic, Social and Cultural Change Resulting from Tourism: the Case of Nan Province
- Researchers** : Rapeephan Thonghaw and Team
- Year** : 2002

ABSTRACT

The research on “Economic, Social and Cultural Change Resulting from Tourism: the Case of Nan Province” aims to study the tourism situation in Nan Province and economic, social and cultural change due to tourism. In addition, it aims to study the effects of tourism on the community and propose recommendations on a tourism development plan for Nan Province. Data were provided by four groups of people as follows: 1) Nine administrators and officials of the public and private sectors in the tourism field. 2) Sixty-two community leaders in tourist attraction areas. 3) Eighty-eight traders at tourist attractions. 4) Ninety-two members of the public living at or near tourist attractions. Data were collected by using interviews and questionnaires. Content analysis was used as qualitative analysis and amount, percentage and mean applied in statistical analysis. The results of the research are summarized as follows:

1. Tourism Situation in Nan Province

Nan province has many types of tourist destination, including the natural, historical and artistic/cultural, in particular the cultures of the various hill tribes, such as Mabri, Kamoo, Thai Lu, Hmong and Lua. The potential for tourism related to nature is considerable, with number of national parks. There are many types of interesting tourism activities, including historical sites, antiquities, ancient artistic work, and Lanna architecture as displayed in old and beautiful temples, as well as local textiles (‘flowing water design’ and Thai Lu) and various handicrafts. Nan Province has adjusted the pattern of its economic development to rely on its tourism potential as an important mechanism for development. This can be seen from the attempts to become a ‘World Heritage Town’.

2. Economic, Social and Cultural Change in Nan Province Resulting from Tourism

It was found that there has been very little economic, social and cultural change in Nan Province as a result of tourism, in particular as regards social and cultural changes. Economic change has been more evident in that tourism development has led to increased income for the province's inhabitants, providing an increasingly varied range of new occupations apart from only agriculture. Nevertheless, overall changes have to be described as very limited.

3. Effects of Tourism on the Community

1) Traders

The majority of traders in Nan province were native female, with an average age of 41 and had a primary-level education. They typically ran souvenir shops, which were less than five years old, employed hired labor and their customers were Thai and foreign tourists. Their average income was 12,072.44 baht per month.

Traders in Nan Province were of the opinion that the greatest effect of tourism was to raise incomes and enable community members to enjoy a more modern way of life, followed in order by bringing about increased production of local handicraft products, and developments in transport, electricity and tap water, the number of telephones, and medical institutions.

2) The Provincial People

The majority of the members of the public in Nan Province who provided the data were female, with an average age of 42, a primary-level education, worked in agriculture and had an average income of 6,971.97 baht per month. Supplementary occupations included household industries, trading and hired labor. The average supplementary income was 3,593.64 baht per month.

The opinions of the provincial people regarding the effects of tourism were as follows:

Economic Effects: It was found that tourism led to community members developing themselves in order to be a person with as much knowledge and working skills as possible.

Social and Environmental Effects: It was found that tourism led to electricity, tap water and transport systems becoming more convenient.

Cultural Effects: It was found that tourism led to community members having a more modern way of life.